

Milli Məclisdə büdcə müzakirələri başladı

Noyabrın 2-də keçirilən Milli Məclisin İqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsinin iclasında "Azərbaycan Respublikasının 2024-cü il dövlət büdcəsi haqqında" qanun layihəsi (birinci oxunuş) müzakirə olunub.

Milli Məclisin Mətbuat və İctimaiyyətlə Əlaqələr Şöbəsinə verilən məlumata görə, komitə sədri Tahir Mirkişili qeyd edib ki, ölkənin 2024-cü il üçün dövlət və icmal büdcəsinin layihəsi və sonrakı 3 il üçün dövlət və icmal büdcənin parametrləri, orta müddətli dövr üçün makroiqtisadi proqnoz göstəriciləri qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş qayda-da Milli Məclisə daxil olub.

Komitə sədri bildirib ki, 2023-cü ildə cənab İlham Əliyevin Azərbaycan Respublikasının Prezidenti seçilməsinin 20-ci ildönümü qeyd olunub. 20 il ərzində ölkə iqtisadiyyatı 4 dəfədən çox, büdcə xərcləri 30 dəfədən çox artıb. Bu il həm də Azərbaycan bayrağının Xankəndidə ucaldılması ilə yadda qalacaq.

Diqqətə çatdırılıb ki, təqdim edilən büdcə layihəsində son 7 ildə ilk dəfə olaraq büdcə gəlirlərinin 51 faizə qədərini qeyri-neft sektorunun hesabına formalaşması təklif olunur. Bu ilin 9 ayı ərzində Azərbaycanda 91 milyard manata yaxın ÜDM istehsal olunub, bu, keçən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 0,8 faizə yaxın artım təşkil edir. Qeyri-neft sektorunda 9 ay ərzində artım 3 faizə yaxın olub. Neft-qaz sektorunda 1,5 faiz azalma ÜDM-in ümumi həcminə təsir göstərib. Proqnozlara əsasən, bu ilin sonuna ÜDM-də 1,9

faiz artım müşahidə olunacaq.

Tahir Mirkişili bildirib ki, növbəti ildə ÜDM-in 2,4 faiz, qeyri-neft sektorunun 4,6 faiz artması gözlənilir. Təqdim edilmiş sənədlərdə 3 ssenari - baza, optimist və pessimist ssenarilər təklif olunur. Baza ssenaridə neftin 1 barelinin qiymətinin 60 ABŞ dolları, optimist ssenaridə 80 ABŞ dolları, pessimist ssenaridə isə 40 ABŞ dolları ətrafında olacağı göstərilir.

Komitə sədri qeyd edib ki, büdcə layihəsində növbəti ilin gəlirlərinin cari ilə nisbətən 282,5 milyon manat, xərclərinin isə 138,2 milyon manat artması planlaşdırılır. Büdcə layihəsində sosial xərclərin 1 milyard 34,5 milyon manat artması planlaşdırılır və bu da insanların maddi rifah halının daha da yaxşılaşdırılmasına xidmət edəcək.

Maliyyə naziri Samir Şərifov bildirib ki, 2024-cü ilin dövlət büdcəsi layihəsi regionda yaranan yeni reallıqlar nəzərə alınmaqla, 2024-cü ilin dövlət büdcəsinin xərcləri 36 milyard 763 milyon manat həcmində təklif olunur. Bu, cari il üçün təsdiq olunmuş göstərici ilə müqayisədə 3 milyard 409 milyon manat, cari ilin yenidən baxılma ilə əhəmiyyətli dərəcədə artırılmış dövlət büdcəsi xərclərindən 3 milyard, nisbətə isə 138 milyon manat çoxdur. Xərclərin 93 faizi və ya 34 milyard 173 milyon manatının dövlət büdcəsinin gəlirləri hesabına maliyyələşdirilməsi nəzərdə tutulur.

2027-ci illər üçün Dövlət Proqramı" ilə müəyyən edilmiş tədbirlərin icrasının maliyyə təminatı üçün 2024-cü ilin dövlət büdcəsi xərclərinin üçdə biri qədər vəsait ayrılacaq.

Nazir qeyd edib ki, növbəti il və sonrakı 3 il üzrə qeyd olunan çağırışlar, daxili və xarici mühit faktorları nəzərə alınmaqla, 2024-cü ilin dövlət büdcəsinin xərcləri 36 milyard 763 milyon manat həcmində təklif olunur. Bu, cari il üçün təsdiq olunmuş göstərici ilə müqayisədə 3 milyard 409 milyon manat, cari ilin yenidən baxılma ilə əhəmiyyətli dərəcədə artırılmış dövlət büdcəsi xərclərindən 3 milyard, nisbətə isə 138 milyon manat çoxdur. Xərclərin 93 faizi və ya 34 milyard 173 milyon manatının dövlət büdcəsinin gəlirləri hesabına maliyyələşdirilməsi nəzərdə tutulur.

Qeyd olunub ki, 2024-cü ilin gəlirləri 2023-cü il üçün təsdiq olunmuş gəlirlər proqnozu ilə müqayisədə 283 milyon və ya 0,8 faiz, 2022-ci ilin icra göstəricisi ilə müqayisədə isə 3 milyard 493 milyon manat və ya 11,4 faiz çox olacaq.

Diqqətə çatdırılıb ki, dövlət büdcəsi xərclərinin prioritet istiqamətlərindən olan müdafiə və milli təhlükəsizlik xərclərinə 17,5 faiz və ya 6 milyard 421 milyon manat məbləğində vəsait nəzərdə tutulub və bu, 2023-cü illə müqayisədə 366 milyon manat və ya 6 faiz çoxdur.

Azərbaycanın işğaldan azad edilmiş ərazilərinə "Böyük Qayıdışa dair birinci Dövlət Proqramı"nın icrası üçün 4 milyard manat, "Azərbaycanın 2022-2026-cı illərdə sosial-iqtisadi inkişaf strategiyası"nda nəzərdə tutulan tədbirlərin maliyyələşdirilməsinə əlavə olaraq 1 milyard 509 milyon manat, "Naxçıvan Muxtar Respublikasının sosial-iqtisadi inkişafına dair 2023-2027-ci illər üçün Dövlət Proqramı"nda nəzərdə tutulan tədbirlərin icrası üçün 249 milyon manat vəsait yönəldiləcək. Bununla yanaşı, işğaldan azad olunmuş ərazilərdə ödəniləcək kommunal xidmətlərə və məcburi dövlət sosial sığorta haqlarına görə 10 il müddətinə dövlət büdcəsi vəsaiti hesabına maliyyə yardımının göstərilməsi və işğaldan

azad edilmiş ərazilərdə müvafiq strukturların yaradılması üçün 40 milyon manat vəsaitin ayrılması nəzərdə tutulur.

Bildirilib ki, 2024-cü ildə dövlət büdcəsi xərclərinin 42,9 faizi, onun cari xərclərinin isə 69,7 faizi və ya 15 milyard 773 milyon manatı sosialyönlü xərclərin maliyyələşdirilməsinə istifadə olunacaq. Cari ilin göstəriciləri ilə müqayisədə bu 1 milyard 35 milyon manat və ya 7 faiz çoxdur. O həmçinin dövlət büdcəsində təhsil, səhiyyə, mədəniyyət, incəsənət, informasiya, bədən tərbiyəsi, gənclər siyasəti, mənzil və kommunal təsərrüfatı, kənd təsərrüfatı tədbirləri, ətraf mühitin mühafizəsi, dövlət əsaslı vəsait qoyuluşu, sahibkarlığın dəstəklənməsi, beynəlxalq fəaliyyət və bir sıra digər sahələrə ayrılmış xərclərə dair göstəriciləri nəzərə çatdırıb.

Maliyyə naziri 2024-cü il üçün icmal büdcənin əsas göstəriciləri ilə bağlı bildirib ki, icmal büdcənin gəlirləri 38 milyard 998 milyon manat, xərcləri 42 milyard 376 milyon manat, kəsiri isə 3 milyard 379 milyon manat həcmində

proqnozlaşdırılır. Kəsirin ÜDM-ə nisbəti 2,9 faiz təşkil edəcək.

Nəzərə çatdırılıb ki, Dövlət Neft Fondunun gəlirləri 12 milyard 73 milyon manat, xərcləri isə 12 milyard 862 milyon manat təşkil edəcək. Növbəti ildə büdcənin gəlirləri və xərcləri bərabər olmaqla Dövlət Sosial Müdafiə Fondunun büdcəsi 6 milyard 920 milyon manat, İcbari Tibbi Sığorta Fondunun büdcəsi 2 milyard 811 milyon manat, İşsizlikdən Sığorta Fondunun büdcəsi 238 milyon manat, Naxçıvan Muxtar Respublikasının büdcəsi 516 milyon manat təşkil edəcək.

Maliyyə naziri 2024-cü il üçün dövlət və icmal büdcələrinin ölkəmizin müdafiəsi və milli təhlükəsizliyi, Böyük qayıdışın uğurla həyata keçirilməsi, dövlətimizin hərtərəfli inkişafı və digər prioritet hədəflər üçün maliyyə təminatı yaradacağını söyləyib.

İqtisadiyyat naziri Mikayıl Cabbarov çıxış edərək, 2024-cü il və sonrakı 3 il üçün sosial-iqtisadi inkişafın parametrləri barədə məlumat verib. O, büdcə layihəsinin hazırlanmasının

mürəkkəb global şəraitə təsadüf etdiyini söyləyib. Nazir qeyri-neft sektorunun bütün istiqamətlərində müşahidə olunan artımla bağlı göstəriciləri diqqətə çatdırıb. Mikayıl Cabbarov xarici ticarət balansında böyük həcmdə profisit müşahidə olunduğunu, qeyri-neft sektorunun ixracının artdığını qeyd edib, hökumət tərəfindən həyata keçirilən antiinflasiya tədbirlərinin inflasiyanın azalmasına imkan verdiyini söyləyib.

Qeyd edilib ki, iqtisadi artımın və şəffaflaşma prosesinin davam etməsi şəraitində cari ilin 9 ayında vergi daxilolmaları üzrə proqnoz tapşırığı 106 faiz icra edilməklə, proqnozdan əlavə dövlət büdcəsinə 723 milyon manat vəsait daxil olub. Neft-qaz sahəsindən vergi gəlirləri ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 1 milyard 150 milyon manat, qeyri-neft-qaz sahəsində isə 1 milyard 200 milyon manat artıq icra edilib. Bununla yanaşı, sosial sığorta yığımları üzrə yüksək artım dinamikası müşahidə edilməkdədir.

Nazir əmək haqları sahəsində aparılan islahatlara toxunaraq, son 4 il 9 ay ərzində 340 mindən çox yeni əmək müqavilələrinin bağlandığını, ildə 71 min yeni daimi iş yerinin yaradıldığını söyləyib. O bununla əlaqədar əmək bazarında peşə hazırlığı, təhsil və miqrasiya siyasəti ilə bağlı sahələrdə müvafiq addımların atılmasının vacibliyini qeyd edib.

Mərkəzi Bankın sədri Taleh Kazımov mövcud global və daxili iqtisadi mühit, valyuta ehtiyatları, maliyyə sabitliyinin qorunması, sığorta sektorunda, nağdsız ödənişlər sahəsində vəziyyət, manatın məzənnəsi və bir sıra digər məsələlərlə bağlı fikirlərini açıqlayıb,

2024-cü il üçün ölkənin monetar siyasəti və əsas istiqamətləri barədə məlumat verib.

Dövlət Gömrük Komitəsinin sədri Şahin Bağirov 2024-cü ilin dövlət büdcə daxilolmalarında gömrük orqanlarının üzərinə düşən vəzifələrin yerinə yetirilməsi üçün lazımı işlərin həyata keçiriləcəyini söyləyib. O, tarif dərəcələrinin azaldılmasının, idxalla bağlı gömrük dəyərləndirilməsinin düzgün həyata keçirilməsinin əhəmiyyətini qeyd edib.

Hesablama Palatasının sədri Vüqar Gülməmmədov 2024-cü ilin dövlət büdcəsinin layihəsi ilə bağlı palatanın rəyini təqdim edib. Bildirib ki, 2024-cü ilin dövlət büdcəsi ilə birlikdə təqdim olunan makroiqtisadi çərçivəyə əsasən, növbəti il ölkə iqtisadiyyatında əlverişli makroiqtisadi mühitin müşahidə ediləcəyi proqnozlaşdırılır. Vüqar Gülməmmədov qanun layihəsinin bəzi maddələri üzrə palatanın tövsiyələrini diqqətə çatdırıb, sənədin büdcə qaydasına uyğunluğundan danışıb.

Sonra iclasda 2024-cü ilin dövlət büdcəsi layihəsi ətrafında geniş müzakirələr aparılıb. Komitə üzvləri həmçinin parlamentdə təmsil olunan siyasi partiyaların sədrləri büdcə layihəsi, onun parametrləri, proqnoz göstəriciləri, gəlirləri, xərc istiqamətləri kimi məsələlərlə bağlı rəy və təkliflərini hökumət üzvlərinin diqqətinə çatdırıblar.

Qaldırılan məsələlərə aydınlıq gətirildikdən sonra "Azərbaycan Respublikasının 2024-cü il dövlət büdcəsi haqqında" qanun layihəsi birinci oxunuşda baxılmaq üçün Milli Məclisin plenar iclasına tövsiyə edilib.

"Azərbaycan"